

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

2-МАҲСУС СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-2

JOURNAL OF LAW RESEARCH
SPECIAL ISSUE-2

ТОШКЕНТ-2022

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ | JOURNAL OF LAW RESEARCH

№SI-2 (2022) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-9130-2022-SI-2>

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

д.ю.н., проф.
(Doctor of Law, Professor)
Абдурасулова Қумринисо Раимқуловна

Бош муҳаррир ўринбосари:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief Editor:

д.ю.н., доцент
(Doctor of Law, Associate professor)
Файзиев Шохруд Фармонович

ТАҲРИРИЙ МАСЛАҲАТ КЕНГАШИ | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ | EDITORIAL BOARD

12.00.01 - Давлат ва ҳуқуқ назарияси ва тарихи. Ҳуқуқий таълимотлар тарихи / Теория права и государства, История правовых учений / Theory of law and state, History of legal doctrines

ю. ф. д., проф. Ҳалимбой Бобоев
ю. ф. д., проф. Аҳмедшаева Мавлюда
ю. ф. д., проф. Муҳиддинова Фирюза
ю. ф. д., проф. Адилходжаева Сурайё
ю. ф. д., проф. Сатторов Абдуғаффор

Yosuke Shamoto (Japan)
д.ю.н., проф. Артур Гамбарян
(Республика Армения)

12.00.02 - Конституциявий ҳуқуқ. Маъмурий ҳуқуқ. Молия ва божхона ҳуқуқи / Конституционное право; административное право; финансовое право / Constitutional Law; administrative law; financial right

ю. ф. д. Гулчехра Маликова
ю. ф. д. Хусанов Озод
ю. ф. н. Хван Леонид Борисович
ю. ф. д. Силиманова Светлана

Sung Un Lee (South Korea)
д.ю.н., доц. Пешкова Христина Вячеславовна
(Российская Федерация)

12.00.03 - Фуқаролик ҳуқуқи. Тадбиркорлик ҳуқуқи. Оила ҳуқуқи. Халқаро хусусий ҳуқуқ / Гражданское право; предпринимательское право; семейное право; международное частное право / Civil law; Business law; family law; Private international law

юримдик фанлар доктори, профессор
Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган юрист Оқюлов Омонбой,
Рузиев Рустам, Рузиназаров Шухрат,
Шомухамедова Замира, Баратов
Миродил, Бобокул Тошев

Dr. Ahmad Issa Altweissi (Jordan)

12.00.04 - Фуқаролик процессуал ҳуқуқи. Хўжалик процессуал ҳуқуқи. Ҳакамлик жараёни ва медиация / Гражданское процессуальное право; хозяйственное процессуальное право, арбитражный процесс и медиация / Civil Procedure Law; Economic procedural law, arbitration process and mediation

юримдик фанлар доктори, профессор,
Ўзбекистон Республикасида хизмат
кўрсатган юрист Эсанова Замира
Нормуродовна, Мамасидиков Музаффар

Jason A. Cantone Federal court center (USA)

12.00.05 - Меҳнат ҳуқуқи. Ижтимоий таъминот ҳуқуқи / Трудовое право; право социального обеспечения / The Labor law; Social security law

ю.ф.д., проф. Усманова Муборак Акмалхановна
ю.ф.н., доц. Гасанов Михаил Юриевич
ю.ф.н., доц. Сатторова Гулноза
ю.ф.н., доц. Муродова Гулнора

д.ю.н., проф. Денисов Глеб
(Российская Федерация)

12.00.06 - Табиий ресурслар ҳуқуқи. Аграр ҳуқуқ. Экологик ҳуқуқ / Природоресурсное право; аграрное право; экологическое право / Natural resource law; Agrarian law; Environmental law

Ю.ф.д., проф. Файзиёв Шухрат Хасанович,
Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган
юрист ю.ф.н, доц. Скрипников Николай
Кузмич, ю.ф.д., проф. Усмонов Муҳаммади
Бахридинович, ю.ф.д., проф. Холмўминов
Жума, ю.ф.д., проф. Жўраев Юлдаш
Ачилович

Долгополов Кирилл Андреевич
(Российская Федерация)

12.00.07 - Суд ҳокимияти. Прокурор назорати. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш фаолиятини ташкил этиш. Адвокатура / Судебная власть. Прокурорский надзор. Организация правоохранительной деятельности. Адвокатура / The judicial authority. Prosecutor supervision. Organization of law enforcement activities. Advocacy

Ю.ф.д., проф. Пўлатов Бахтиёр Халилович,
Ю.ф.д. Саломов Баҳром Саломович,
ю.ф.д., проф. Салаев Нодирбек Сапарбаевич
(Тошкент давлат юридик университети)

James B. Eaglin Федерал суд Маркази (АҚШ)
д.ю.н., проф. Кайрат Осмоналиев (Қирғизистон
Республикаси) к.ю.н., доц. Сергей Шошин
(Российская Федерация), д.ю.н., проф. Алексей
Кибальник (Российская Федерация), д.ю.н., проф.
Кудрявцев Владислав Леонидович (Российская
Федерация)

**12.00.08 - Жиноят ҳуқуқи. Криминология. Жиноят-ижроия ҳуқуқи /
Уголовное право и криминология; уголовно-исполнительное право /
Criminal law and criminology; Criminally-executive law**

Ю.ф.д., проф. Кабулов Рустам, Ўзбекистон
Республикасида хизмат кўрсатган юрист,
ю.ф.д., проф., Рустамбаев Мирзаюсуп
Ҳакимович, ю.ф.д., проф. Ражабова Мавжуда
Абдуллаевна, ю.ф.д., проф. Зуфаров Рустам
Ахмедович, ю.ф.д., проф. Тахиров Фарход,
ю.ф.д., проф. Исмоилов Исомиддин,

Matthew Light (Canada), проф. Юлдошев Рифат
Раҳмаджонович (Республика Таджикистан),
д.ю.н., проф. Елене Антонян Александровна
(Российская Федерация), д.ю.н., проф.
Джансараева Рима Ернатовна (Республика
Казахстан), Кирил (Российская Федерация)

**12.00.09 - Жиноят процесси. Криминалистика. тезкор-кидирув ҳуқуқ ва суд экспертизаси /
Уголовный процесс, криминалистика, оперативно-розыскное право и судебная экспертиза / Criminal
procedure, criminalistics, operative-search law and judicial examination**

Ю.ф.д., проф. Иноғомжонов Зумратхон
Фатхуллаевна, ю.ф.д., проф. Пўлатов Юрий
Сайфиевич, ю.ф.д. Мухиддинов Фахриддин,
ю.ф.д., проф. Тўлаганова Гулчехра Захитовна,
ю.ф.д. Миразов Даврон

Kevin Curtin (USA), Jurgen Maurer (Germany),
д.ю.н., проф. Стойко Николай Геннадьевич
(Российская Федерация), Проф. Рыжаков
Александр Петрович (Российская Федерация),
д.ю.н., проф. Зайниддин Искандаров (Республика
Таджикистан), Проф. Сергей Пен (Республика
Казахстан), доц. Алексей Пурс (Республика
Беларусь)

12.00.10 - Халқаро ҳуқуқ / Международное право / International law

ю.ф.д., проф. Исмоилов Баҳодир,
ю.ф.д., проф. Маткаримов Гулчехра,
ю.ф.д., проф. Юлдашева Говхержан

Alexander Trunk (Germany)

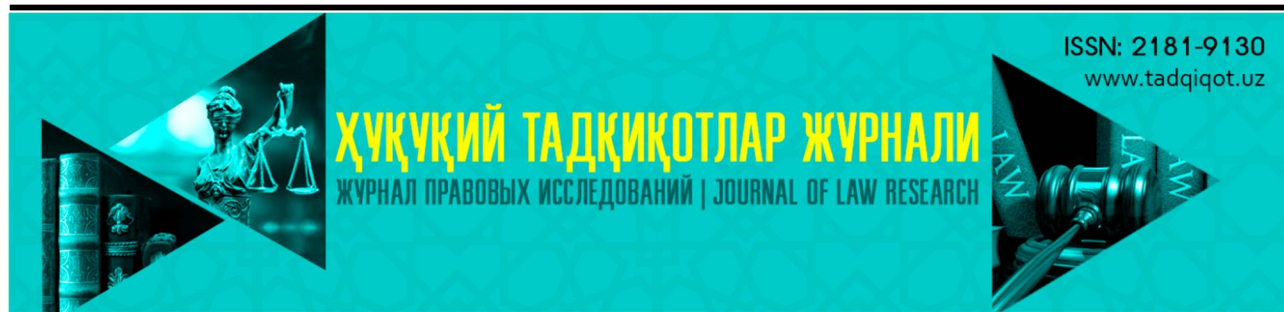
Мусаххих: Нурмуҳаммад Ҳамидов

Дазайн - саҳифаловчи: Хуршид Мирзахмедов

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz
ООО Tadqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz
Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.
Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

1. Қурбонов Рамзбек Маматкаримович “ULTRA VIRES” ДОКТРИНАСИНИНГ ВУЖУДГА КЕЛИШИ, ШАКЛЛАНИШИ ВА РИВОЖЛАНИШИ: ТАРИХИЙ-ҲУҚУҚИЙ ЖИХАТИ.....	5
2. Ачилов Муртаза Хатамович ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИНИНГ ЖАМОАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛОВЧИ БЎЛИНМАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АЙРИМ ЖИХАТЛАРИ.....	15
3. Мамаева Макбал ИММУНИТЕТ (НЕПРИКОСНОВЕННОСТЬ) АДВОКАТА.....	23
4. Алланова Азизахон Авазхоновна ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ЖИНОЯТ ҚОНУНЧИЛИГИДА ЖАЗОНИ ЕНГИЛЛАШТИРУВЧИ ВА ОФИРЛАШТИРУВЧИ ҲОЛАТЛАР.....	35
5. Алоев Улуғбек Махмудович КОРРУПЦИЯГА ҚАРШИ КУРАШИШДА ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИ ТАЪСИРИНИ БАҲОЛАШ МАСАЛАСИ.....	44
6. Бобомуродов Фарход Боймуротович ГИЁҲВАНДЛИК ВОСИТАЛАРИ ВА ПСИХОТРОП МОДДАЛАРНИНГ НОҚОНУНИЙ АЙЛАНИШИГА ҚАРШИ КУРАШИШНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ ТАҲЛИЛИ.....	54
7. Ҳакимов Комил Бахтиярович ОНАНИНГ ЎЗ ЧАҚАЛОҒИНИ ҚАСДДАН ЎЛДИРИШНИНГ ОБЪЕКТИВ БЕЛГИЛАРИ ВА УНИ ТУШУНИШ БЎЙИЧА ДОКТРИНАЛ ҲАМДА АМАЛИЙ ЁНДАШУВЛАРНИНГ ЎЗИГА ХОСЛИГИ.....	65
8. Бекмуродов Нормурод Некмуродович ТЕЗКОР-ҚИДИРУВ ФАОЛИЯТИНИ НАТИЖАЛАРИДАН ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА ИСБОТ СИФАТИДА ФОЙДАЛАНИШДАГИ АЙРИМ МУАММОЛАР.....	74
9. Ботаев Мурод Джуманшикович ИШНИ СУДГА ҚАДАР ЮРИТИШ БОСҚИЧИДА ШАХС ҲУҚУҚ ВА ЭРКИНЛИКЛАРИНИ ТАЪМИНЛАШ БИЛАН БОҒЛИҚ АЙРИМ МУАММОЛАР.....	81
10. Рустамов Собир Алишерович ЖИНОЯТ ИШНИНИ ЮРИТИШДА СУД НАЗОРАТИ ТУШУНЧАСИ ВА МОҲИЯТИ.....	88
11. Суванов Сардор Бахадирович СУД МУҲОКАМАСИДА АЙБЛОВДАН ВОЗ КЕЧИШ БИЛАН БОҒЛИҚ АЙРИМ МУАММОЛАР.....	96
12. Азходжаева Роза Алтыновна ИСТОРИЯ РАЗВИТИЯ ВСЕМИРНОЙ ТОРГОВОЙ ОРГАНИЗАЦИИ И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ В МЕЖДУНАРОДНОМ ПРАВЕ.....	104

12.00.07-СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

Ачилов Муртаза Хатамович,
Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги
Малака ошириш институти катта ўқитувчиси
E-mail: achilovmurtaza7@gmail.com

ИЧКИ ИШЛАР ОРГАНЛАРИНИНГ ЖАМОАТ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛОВЧИ БЎЛИНМАЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШНИНГ АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ

For citation: Achilov Murtaza Khatamovich. SOME ASPECTS OF IMPROVING THE ACTIVITIES OF INTERNAL AFFAIRS UNITS THAT ENSURE PUBLIC SAFETY. Journal of Law Research. 2022, Special issue 2, pp. 15-22

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.6759821>

АННОТАЦИЯ

Мақолада ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлашнинг яхлит тизимини шакллантириш, ички ишлар органларининг энг қуйи бўғинидан республика даражасигача самарали фаолиятини йўлга қўйиш ва замонавий иш услубларини жорий этиш борасида амалга оширилган ислохотлар натижасида тизимнинг жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ташкил этишнинг «республика – вилоят – туман – маҳалла» тизими асосида яхлит бошқарув ва узлуксиз назорат қилиш механизмларининг мазмун-моҳияти очиб берилган. Шунингдек, ушбу соҳадаги ҳуқуқий асослар илмий таҳлил қилиниб унинг жамият ҳаётида тутган ўрни бўйича фикр ва мулоҳазалар билдириб ўтилган.

Калит сўзлар: жамоат тартибини сақлаш, жамоат хавфсизлигини таъминлаш, ички ишлар органлари, патруль, пост, патруллик хизмати, ҳамкорлик, мувофиқлаштириш.

Ачилов Муртаза Хатамович,
Старший преподаватель Института повышения квалификации
Министерство внутренних дел Республики Узбекистан
E-mail: achilovmurtaza7@gmail.com

НЕКОТОРЫЕ АСПЕКТЫ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПОДРАЗДЕЛЕНИЙ ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ, ОБЕСПЕЧИВАЮЩИХ ОБЩЕСТВЕННУЮ БЕЗОПАСНОСТЬ

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается сущность и содержание процессов обеспечения мира и спокойствия населения посредством формирования целостной системы обеспечения общественной

безопасности, профилактики правонарушений и борьбы с преступностью, организации эффективной деятельности от самого нижнего звена до республиканского уровня и внедрения современных методов целостного управления и непрерывного контроля на основе системы «республика — область — район — махалля», обеспечение мира и стабильности в стране посредством эффективной координации деятельности по обеспечению общественной безопасности органов внутренних дел. Кроме того, была научно проанализирована правовая база в этой области, и были высказаны мнения и комментарии о ее роли в жизни общества.

Ключевые слова: Охрана общественного порядка, обеспечение общественной безопасности, органы внутренних дел, пост, патруль, патрульная служба, сотрудничество, координация.

Achilov Murtaza Khatamovich,

Senior Lecturer at the Institute of Advanced Training
Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan

E-mail: achilovmurtaza7@gmail.com

SOME ASPECTS OF IMPROVING THE ACTIVITIES OF INTERNAL AFFAIRS UNITS THAT ENSURE PUBLIC SAFETY

ANNOTATION

The article examines the essence and content of the processes of ensuring peace and tranquility of the population through the formation of an integral system of public safety, crime prevention and crime control, the organization of effective activities from the lowest level to the republican level and the introduction of modern methods of holistic management and continuous control based on the system "republic — region — district — mahalla", ensuring peace and stability in the country through effective coordination of activities to ensure public security of internal affairs bodies. In addition, the legal framework in this area was scientifically analyzed, and opinions and comments were expressed about its role in the life of society.

Keywords: Protection of public order, ensuring public safety, internal affairs bodies, post, patrol, patrol service, cooperation, coordination.

Мамлакатимизда амалга оширилаётган кенг қўламли ислохотлар доирасида аҳолининг тинч ва осойишта ҳаётини таъминлаш ҳамда жамиятимизда қонунга итоаткорлик ва жамоат хавфсизлиги маданиятини шакллантиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Жумладан, жамоат хавфсизлигини таъминлаш йўналишидаги ишларни «Халқ манфаатларига хизмат қилиш» тамойили асосида ташкил этишнинг мутлақо янги механизм ва тартиблари жорий этилиб, давлат органларининг жамоатчилик тузилмалари билан ўзаро мақсадли ҳамкорлиги йўлга қўйилди.

Шу билан бирга, жаҳонда кучайиб бораётган турли хавф-хатар ва зиддиятлар, эл-юрт тинчлиги ва осойишталигига таҳдидлар, пандемия, табиий ва техноген офатлар масъул давлат тузилмаларига ўз фаолиятини «Барча савий-ҳаракатлар инсон кадри учун» деган устувор ғоя асосида янада такомиллаштириш вазифасини юклармоқда [2].

Маълумки, мамлакатимизда барқарорлик, тинчлик ва осойишталикни қарор топтириш, инсон ҳуқуқ ва эркинликларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, жамоат тартибини сақлаш, шахс, жамият ва давлат хавфсизлигини таъминлаш бўйича яхлит тизим яратилган бўлиб, унда ички ишлар органлари муҳим ўрин эгаллайди. Дарҳақиқат, бугунги кунда республикамизнинг вилоят ва шаҳар марказлари, катта шаҳарларида, маҳаллалар, кўчалар, майдонлар, маданият ва истироҳат боғлари, транспорт объектлари ва бошқа жамоат жойларида, шунингдек турли оммавий тадбирларини ўтказиш вақтида жамоат тартибини сақлаш ва хавфсизлигини таъминлашни ички ишлар органларининг фаолиятисиз тасаввур қилиб бўлмайди [8, Б.260].

Жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятининг самарадорлигини ошириш учун уларда мавжуд кучларни уюштириш, фаолиятини тўғри ташкил қилиш, мувофиқлаштириш ва бошқариш талаб этилади. Бу борада тадқиқот олиб борган В. Ткаченко, В. Колениченко,

Р. Богачев, Н. Зимовест каби олимларнинг фикрига қўшилган ҳолда айтиш мумкинки, «Ижтимоий бошқарув объектлари орасида жамоат хавфсизлигини таъминлаш жуда муҳим бўлиб, уларсиз фуқаролик жамиятининг нормал яшаши, шунингдек, унинг ижтимоий, иқтисодий, сиёсий, маданий ва бошқа таркибий қисмларининг фаолият юритиши мумкин эмас. Шубҳасиз, жамоат хавфсизлигини таъминланишининг етарли даражада эмаслиги ҳар бир фуқаронинг шу жумладан бутун жамиятнинг хавфсизлик туйғусига салбий таъсир қилади» [9].

Бошқарув назариясида «бошқарув» у ёки бу ижтимоий организм фаолиятининг объектив жиҳатдан зарурий шарт-шароити ҳисобланади. Бошқарув орқали яқка шахсларнинг ҳаракатлари мувофиқлаштирилади ва бирлаштирилади, вазифалар ҳал қилинади ва умумий мақсадларга эришилади. Маълумки, «Бошқарув» атамаси италянча «*managgiare*» сўзидан олинган. Дунёнинг жуда кўплаб мамлакатларида эса иқтисодий соҳадаги бошқарув «*management*», сиёсий соҳадаги бошқарув «*governance*» («*government*») атамаси билан, техника соҳасидаги бошқарув эса «*control*» («*controlling*») атамалари билан ифодаланади [5, Б.48]. Бошқарув бошқарувчининг бутун тизим самарали иш-фаолиятини таъминлаш бўйича фаолиятidir [10, Б.29]. Бунда «таъминлаш» – бирон нарса амалга ошиши, рўёбга чиқиши учун зарур шароит яратишни англатади [7, Б.29].

Жамоат тартибини сақлаш фаолиятини бошқариш ваколатли давлат органлари ва жамоат ташкилотларининг ушбу соҳадаги ижро этиш ва фармойиш бериш фаолияти ҳисобланади [11, Б.22]. Бу жараён кенг қамровли бўлиб, турли шакл ва усуллар мажмуидан фойдаланишни талаб қилади [6, Б.96].

Жамоат хавфсизлигини таъминлашнинг яхлит тизимини шакллантириш, ички ишлар органларининг энг қуйи бўғинидан республика даражасигача самарали фаолиятини йўлга қўйиш ва замонавий иш услубларини жорий этиш борасида амалга оширилган ислохотлар натижасида ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ташкил этишнинг «республика – вилоят – туман – маҳалла» тизими асосида яхлит бошқарув ва узлуксиз назорат қилиш механизмлари шаклланди [1]. Мазкур тизимнинг жорий этилиши, ички ишлар ва бошқа давлат органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги фаолиятини самарали мувофиқлаштириш орқали мамлакатимизда тинчлик ва барқарорликни таъминлаш имконини бермоқда.

Ички ишлар органларининг **республика миқёсида** турдош соҳавий хизматлар фаолиятини бошқариш ва мувофиқлаштиришнинг ягона тизимини яратиш мақсадида, Патруль-пост хизмати ва жамоат тартибини сақлаш бош бошқармаси, Ҳуқуқбузарликлар профилактикаси бош бошқармаси, Йўл ҳаракати хавфсизлиги бош бошқармаси, Пробация хизматини ўз ичига оладиган Жамоат хавфсизлиги департаменти ташкил этилди.

Департамент бошлиғи ички ишлар органлари томонидан амалга ошириладиган жамоат хавфсизлигини таъминлаш тадбирларининг ягона мувофиқлаштирувчиси ҳисобланди.

Норматив-ҳуқуқий ҳужжатларда қуйидагилар Жамоат хавфсизлиги департаментнинг асосий вазифалари этиб белгиланган:

ички ишлар органлари жамоат хавфсизлиги бўлинмаларининг фаолиятини мувофиқлаштириш, комплекс таҳлил қилиш ҳамда уларга амалий-услубий ёрдам кўрсатиш;

жамоат тартибини сақлаш фаолиятини ташкил этиш, жамоат жойларида аҳолининг хавфсизлигини таъминлашда ички ишлар органлари куч ва воситаларини самарали бошқариш чораларини кўриш;

ички ишлар органларининг ҳуқуқбузарликлар профилактикаси борасидаги фаолиятини таъминлаш, профилактик ҳисоб ва маъмурий назоратдаги шахсларни ижтимоий мослаштириш ишларини ташкил этиш;

вояга етмаганлар ва ёшлар, айниқса уларнинг уюшмаган қисми билан манзилли тарбиявий ва профилактик чора-тадбирларни самарали ташкил этиш орқали улар орасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш;

йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ташкил этиш, йўл-транспорт ҳодисаларининг барвақт олдини олиш, транспорт воситасини бошқаришга доир чекловларга риоя этилишини назорат қилиш;

озодликдан маҳрум қилиш билан боғлиқ бўлмаган жазоларни ижро этишни таъминлаш, пробация назоратидаги шахсларнинг хулқ-атворини назорат қилиш, ижтимоий мослаштириш ва қайта жиноят содир этилишининг олдини олиш ишларини ташкил этиш.

Республикада жамоат тартибини оммавий бузиш билан боғлиқ ҳолатлар юзага келган тақдирда ваколатли идораларнинг ҳаракатларини умумий мувофиқлаштириш вазифаси ҳам Жамоат хавфсизлиги департаменти зиммасига юклатилган бўлиб, бу борада унинг қошида ягона идоралараро бошқарув штаби ташкил этилади.

Тошкент шаҳри ва Тошкент вилояти ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш борасидаги фаолиятини самарали ташкил этиш мақсадида ўзига хос бошқарув тизими жорий этилган бўлиб, унга мувофиқ, Тошкент шаҳри ва Тошкент вилоятида жамоат хавфсизлигини таъминлаш ушбу ҳудудлардаги ички ишлар ва бошқа ваколатли органларнинг мавжуд куч ва воситаларини ягона «пойтахт минтақаси» тамойили асосида сафарбар қилган ҳолда ҳамкорликда амалга оширилади.

Ягона «пойтахт минтақаси» тамойили асосида ишларни самарали ташкил этиш мақсадида Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти Ички ишлар бош бошқармалари бошлиқларининг ҳамраислигида Жамоат хавфсизлигини таъминлаш масалалари бўйича мувофиқлаштирувчи кенгаш ташкил этилган бўлиб, Тошкент шаҳар ва Тошкент вилояти Миллий гвардия бошқармаларининг бошлиқлари Кенгаш раисининг ўринбосарлари ҳисобланади.

Кенгаш йиғилишлари ҳар ойда камида бир маротаба ўтказилади ҳамда уларда пойтахт минтақасида криминоген ва ижтимоий вазиятни таҳлил қилиш натижасида аниқланган муаммоларни ўзаро ҳамкорликда ҳал этиш бўйича манзилли чоралар белгиланади.

Жамоат тартибини оммавий бузиш билан боғлиқ ҳолатлар юзага келганда пойтахтдаги барча ички ишлар органлари фаолиятини, шунингдек, жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ваколатли давлат органлари ва жамоат тузилмалари куч ва воситаларининг ягона тезкор бошқаруви Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси зиммасига, умумий бошқаруви ички ишлар вазири зиммасига юклатилади.

Пойтахтдаги барча ички ишлар органлари фаолиятини, шунингдек, жамоат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ваколатли давлат органлари ва жамоат тузилмалари куч ва воситаларининг ягона тезкор бошқарувини ташкил этиш мақсадида Тошкент шаҳар Ички ишлар бош бошқармаси ҳузурида Ягона тезкор бошқарув маркази ташкил этилган бўлиб, унинг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

пойтахт ҳудудида криминоген ва ижтимоий вазиятни узлуксиз мониторинг қилиш, жамоат хавфсизлигини таъминлашга жалб этилган ички ишлар органлари, Миллий гвардия, Фавқулодда вазиятлар вазирлиги ва Тошкент шаҳар ҳокимлигининг тегишли куч ва воситаларини бошқариш;

жиноят, ҳодисалар ва фавқулодда ҳолатлар ҳақидаги хабарларга тезкорлик билан муносабат билдириш, жамоат тартибини оммавий бузиш билан боғлиқ ҳолатлар юзага келганда ваколатли идораларнинг ҳаракатларини марказлашган ҳолда мувофиқлаштириш.

Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш куч ва воситаларини **Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар, туман ва шаҳар миқёсида** мувофиқлаштириш мақсадида, Қорақалпоғистон Республикаси ички ишлар вазирининг, вилоят, туман ва шаҳар ички ишлар органлари бошлиқларининг ўринбосари – Жамоат хавфсизлиги хизмати бошлиғи лавозими жорий этилган бўлиб, уларнинг бу борадаги асосий вазифалари сифатида қуйидагилар белгиланди:

патруль-пост ва йўл-патруль хизмати бўлинмалари фаолиятини, шунингдек маҳаллалар ва жамоат жойларида манзилли профилактик тадбирлар ўтказилишини мувофиқлаштириш;

муқаддам судланган ва пробация ҳисобига олинган шахслар билан ишлаш ҳамда ички ишлар органларининг тунги хизматини ташкил этиш.

Маҳалла ҳуқуқ-тартибот маскани **маҳалла ва қишлоқларда** жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси ва жиноятчиликка қарши курашиш фаолиятини

бевосита амалга оширадиган, шунингдек, фуқароларнинг хавфсизлиги ва осойишталигини таъминлаш борасида ички ишлар органлари, бошқа ҳуқуқ-тартибот органлари ва жамоат тузилмаларининг маҳаллалар кесимида биргаликда ишлашини ташкил этадиган ички ишлар органларининг энг қуёи бўғинидаги таркибий тузилмаси ҳисобланади.

Профилактика катта инспектори Маҳалла ҳуқуқ-тартибот масканнинг бевосита раҳбари ҳисобланади ва унинг асосий вазифаларидан бири сифатида ҳудудда жамоат тартибини сақлаш ва ҳуқуқбузарликлар профилактикасига кўмаклашиш учун юборилган Миллий гвардия бўлинмаси, бошқа ваколатли давлат органларининг ходимлари ва жамоат тузилмалари вакилларининг фаолиятини мувофиқлаштириш юклатилган [4].

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги «Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жинойатчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида»ги ПФ-6196-сон Фармонида мувофиқ, шунингдек, мамлакатимизда жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини янада ривожлантириш ҳамда ушбу соҳадаги давлат сиёсатининг истиқболли йўналишларини белгилаш мақсадида, Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 29 ноябрдаги «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора тадбирлари тўғрисида»ги фармонининг қабул қилинганлиги ички ишлар органлари жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини мутлақо янги механизмни белгилаб берди. Ушбу фармон асосида «Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепцияси», «2022-2025 йилларда Ўзбекистон Республикасида жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини ривожлантириш стратегияси», «2022-2025 йилларда Ўзбекистон Республикасида жамоат хавфсизлигини таъминлаш тизимини ривожлантириш стратегиясини 2022 йилда амалга ошириш бўйича «Йўл харитаси»» кабилар тасдиқланди.

Хусусан, жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги давлат сиёсатини белгиловчи муҳим ҳужжат сифатида Концепцияда: жамоат хавфсизлиги ва жамоат хавфсизлигини таъминлаш тушунчаларига аниқ таърифлар; жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятининг асосий тамойиллари; жамоат хавфсизлигини таъминловчи ҳамда жамоат хавфсизлигини таъминлашда иштирок этувчи субъектлар доираси ва уларнинг вазифалари; жамоат хавфсизлиги концепцияни амалга ошириш механизми; жамоат хавфсизлиги концепцияни амалга оширишдан кутилаётган натижалар белгилаб берилди.

Мазкур ҳужжат асосида жамоат хавфсизлигини таъминлаш соҳасида давлат сиёсатининг асосий йўналишлари сифатида қуйидагилар белгиланди: жамоат хавфсизлигига таҳдидларни бартараф этиш бўйича комплекс чора-тадбирларни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, шу жумладан кенг қамровли мақсадли дастурларни қабул қилиш ва уларнинг ижросини таъминлаш; жамиятнинг қонунга ҳилоф тажовузулардан ҳимоя қилинишини таъминлаш, шу жумладан бундай тажовузуларнинг барвақт олдини олиш, уларнинг асосий омилларини аниқлаш ва бартараф этиш; ижтимоий ва миллатлараро низоларнинг профилактикасини амалга ошириш; ҳар қандай кўринишдаги террористик ва экстремистик фаолиятни аниқлаш ва унга чек қўйиш, коррупция, гиёҳванд ва психотроп моддалар, қурол, ўк-дори, портловчи моддалар, ноқонуний миграция ва одам савдоси ҳамда инсон ҳуқуқ ва эркинликларига қарши қаратилган жинойат ва ҳуқуқбузарликларга қарши курашиш; ижтимоий инфратузилманинг, шу жумладан туризм объектларининг узлуксиз ва хавфсиз фаолият кўрсатишини таъминлаш; транспорт инфратузилмасини, транспорт воситаларининг хавфсизлик стандартларини ва йўл ҳаракати қоидаларини такомиллаштириш орқали йўл-транспорт ҳодисалари оқибатида етказиладиган зарар ва ўлим билан боғлиқ ҳолатларнинг олдини олиш; жинойат содир этишга мойил, маъмурий ва пробация назоратига олинган ҳамда ёт бўлган ғоялар таъсирига тушиб адашган шахсларнинг ижтимоийлашуви, шу жумладан уларни касб-ҳунарга ўқитиш ва тадбиркорликка кенг жалб қилиш орқали ушбу тоифадаги фуқаролар томонидан қайта жинойат содир этилишига йўл қўймаслик; аҳоли ва ҳудудларни табиий ва техноген хусусиятли фавқулодда вазиятлардан ҳимоя қилиш, фуқаро муҳофазаси, ёнғин хавфсизлигини таъминлашда аҳолининг кўникмаларини шакллантириш ва доимий

такомиллаштириб бориш; вояга етмаганлар ва ёшларни Ватанга муҳаббат, миллий ва умуминсоний қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялаш, терроризм, экстремизм, зўравонлик ва шафқатсизлик ғояларидан ҳимоялашга йўналтирилган ишларни амалга ошириш орқали улар орасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш; жамоат тартибини сақлаш, фуқаролар хавфсизлигини таъминлаш ҳамда жиноятчиликка қарши курашиш соҳасига замонавий ахборот-коммуникация технологиялари ва тизимларини кенг жорий этиш; жамоат хавфсизлигини таъминлашга жалб қилинадиган ваколатли давлат органлари куч ва воситаларининг доимий тайёрлигини таъминлаш, тезкорлигини ошириш, моддий-техник таъминотини мустаҳкамлаш, шунингдек, уларнинг шахсий таркибини ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоялаш даражасини ошириш.

Хулоса ўрнида айтиш мумкинки, соҳага оид амалга оширилаётган ислохотлар натижасида ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминловчи бўлинмаларининг фаолиятида учраб турган бир қатор муаммолар ижобий ҳал этилди. Жумладан, биринчидан, ҳозирда ички ишлар органларининг жамоат тартибини сақлаш, ҳуқуқбузарликлар профилактикаси, йўл ҳаракати хавфсизлигини таъминлаш ва пробация соҳасидаги муносабатлар ва ушбу хизматлар ваколатларини тартибга солувчи норматив-ҳуқуқий ва идоравий норматив ҳужжатлар нормалари ва қоидалари мавжуд бўлиб, жамоат хавфсизлигини таъминловчи ҳар бир орган ўз идораси томонидан қабул қилинган норматив-ҳуқуқий ҳужжат доирасида фаолият юритади. Ушбу ҳолат айрим ҳолларда юқоридаги хизмат ходимларининг ҳамкорликда ҳаракат қилишида номутаносибликларни, уларнинг ҳаракатига нисбатан фуқаролар томонидан эътироз билдирилган ҳолларда эса жамоат хавфсизлигини таъминловчи органлар ходимларининг ҳаракатларига ҳуқуқий баҳо беришда айрим муаммоларни келтириб чиқаради. Стратегияда, жамоат хавфсизлиги соҳасида ягона қонун ҳужжат лойиҳасини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш орқали ушбу соҳага масъул бўлган юқоридаги ваколатли органларнинг 200 дан ортиқ норматив-ҳуқуқий ва идоравий норматив ҳужжат нормаларини ва қоидаларини бирлаштириш вазифаси орқали ушбу муаммони ҳал қилиш белгиланган.

Иккинчидан, йўл ҳаракати соҳасидаги ҳуқуқбузарликларнинг кескин ошиб кетаётганлиги ҳамда йўл-транспорт ҳодисаларининг оғир оқибатларини бартараф этиш йўли сифатида Стратегияда, йўл ҳаракат хавфсизлиги қоидаларини мунтазам равишда қасддан бузувчиларга, оғир оқибатларга олиб келган йўл-транспорт ҳодисаларини содир этганларга нисбатан жавобгарлик чораларини кучайтириш, шу жумладан илғор хорижий тажрибаларни ҳисобга олган ҳолда, транспорт воситасини бошқариш ҳуқуқидан узоқ муддатга маҳрум қилиш тарзидаги жиноий-ҳуқуқий таъсир чорасини жорий қилиш, кониқарсиз ҳолати йўл-транспорт ҳодисасига, айниқса, ўлимга олиб келган йўл ёки муҳандислик-коммуникация инфратузилмаси объектлари тасарруфида бўлган ташкилотлар ёки орган раҳбарларидан моддий зарарни ундириш тартибини жорий этиш ҳамда уларнинг жавобгарлигини белгилаш, транспорт воситалари ҳайдовчилари томонидан содир этиладиган «йўлда безорилик» ҳолатлари билан ифодаланадиган хатти-ҳаракатлар учун маъмурий жавобгарликни жорий этиш, пиёдаларни йўл ҳаракати қоидаларини бузганлиги учун жавобгарликка тортишнинг ҳуқуқий механизмларини такомиллаштириш вазифалари қайд қилинган.

Учинчидан, патруль-пост хизматининг ходимлари томонидан шубҳа уйғотган ёки ҳуқуқбузарлик содир этган шахслар ички ишлар органларига олиб келиниши ва бу билан уларнинг ортиқча оворагарчилигига сабаб бўлаётганлиги каби эскича иш услуби асосида хизмат олиб бораётганлиги фуқароларнинг ҳақли эътирозига сабаб бўлиб келган. Бу борада, жамоат жойлардаги ҳуқуқбузарликларни ўз вақтида аниқлаш, уларнинг барвақт олдини олишга қаратилган таъсирчан тизимни шакллантириш мақсадида, жамоат тартибини сақлаш бўйича патруллик хизмати фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш, шу жумладан замонавий ахборот технологияларини жорий этиш – асосий мақсадлардан бири сифатида белгиланди [3].

Ушбу мақсадни амалга ошириш механизми сифатида, – «Е-патруль» тизими жорий этилиб, текшириш учун фуқарони ички ишлар бўлимига олиб бориш амалиётидан воз кечиш

ва барча маълумотларни жойида текширишни йўлга қўйиш; – Ички ишлар органлари патруль-пост хизмати ходимларининг фаолиятини «бодикамера» ёрдамида назорат қилишни йўлга қўйиш; – Патруль хизматини босқичма-босқич авто ва мотопатруль шаклига ўтказиш орқали нарядларнинг мобиллигини ва ҳодиса жойига тезкорлик билан етиб боришини таъминлаш каби чора-тадбирлар белгиланди.

Бу орқали ривожланган давлатлардаги каби замонавий патруль-пост хизмати йўлга қўйилади ва энг асосийси фуқароларнинг ортиқча оворагарчилиги олди олинади.

Иктибослар/Сноски/References:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 26 мартдаги “Жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасида ички ишлар органлари фаолиятини сифат жиҳатидан янги босқичга кўтариш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-6196-сон фармони // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 26.03.2021 й., 06/21/6196/0240-сон (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. DP-6196 dated march 26, 2021 “On measures to raise the work of law enforcement agencies in the field of public security and the fight against crime to a new level in terms of quality” // National Database, 26.03.2021, No. 06/21/6196/0240).
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 29 ноябрдаги “Ўзбекистон Республикаси жамоат хавфсизлиги концепциясини тасдиқлаш ва уни амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги ПФ-27-сон фармони // Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 01.12.2021 й., 06/21/27/1116-сон (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. DP-27 dated november 29, 2021 “On approval of the Concept of Public Security of the Republic of Uzbekistan and measures for its implementation” // National Database, 01.12.2021, No. 06/21/27/1116).
3. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги «2022 – 2026 йилларга мўлжалланган янги ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида» ПФ-60-сон фармони // Қонунчилик маълумотлари миллий базаси, 29.01.2022 й., 06/22/60/0082-сон, 18.03.2022 й., 06/22/89/0227-сон (Decree of the President of the Republic of Uzbekistan No. DP-27 dated January 28, 2022 “On the development strategy of the new Uzbekistan for 2022-2026” // National Database, 18.03.2022, No. 06/22/89/0227).
4. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2021 йил 2 апрелдаги “Ички ишлар органларининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш ва жиноятчиликка қарши курашиш соҳасидаги фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича қўшимча ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида”ги ПҚ-5050-сонли қарори // Қонун ҳужжатлари маълумотлари миллий базаси, 02.04.2021 й., 07/21/5050/0280-сон (Resolution of the President of the Republic of Uzbekistan No. RP-5050 of April 2, 2021 “On additional organizational measures to further improve the activities of law enforcement agencies in the field of public safety and combating crime” // National Database of Legislation, 02.04.2021., No. 07/21/5050/0280).
5. Ички ишлар органларида бошқарув ва ахборот-таҳлил фаолияти асослари: Дарслик / И. Исмаилов, Д.С. Мухамадалиев, Э.У. Азизов; масъул муҳаррир Б.А. Матлюбов. – Т.: Ўзбекистон Республикаси ИИВ Академияси, – 2019. – Б. 48 (Fundamentals of management and information-analytical activity in law-enforcement bodies: Textbook / I. Ismailov, D.S. Muxamadaliyev, E.U. Azizov; editor-in-chief B.A. Matlyubov. – T.: Academy of the Ministry of Internal Affairs of the Republic of Uzbekistan, – 2019. – P. 48).
6. Управление деятельностью служб общественной безопасности / Под ред. Ю.Н. Ольховникова, Ф.Е. Колонтаевского. – М., 2000. – С. 96 (Upravlenie deyatelnostyu slujb obshchestvennoy bezopasnosti / Pod red. Yu.N. Olxovnikova, F.E. Kolontaevskogo. – M., 2000. – P. 96.).
7. Ўзбек тилининг изоҳли луғати: 80000дан отиқ сўз ва сўз бирикмаси. Ж. IV / Таҳрир хайъати: Т. Мирзаев ва бошқ. – Т., 2008. – Б. 29 (Annotated dictionary of the Uzbek language: more than 80000 words and phrases. V. IV / Editorial Board: T. Mirzaev et al. – T.,

2008. – P. 29).
8. Sharipov S.S. Scientific Analysis of the Content and Essence of the Reforms Related to the Maintenance of Public Order and Security of Law Enforcement Agencies // International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding. <http://ijmmu.comeditor@ijmmu.com> ISSN 2364-5369. Volume 8, Issue 11. November, 2021. Pages: 260.
9. Tkachenko.V., Kolenichenko. V., Bogachev. R. and Zimovets. N. Prospects of the Public Order Protection Organization at the Municipal Level in Russia. // [Электрон манба]. – URL: <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=46610217>.
10. Съедин С.И. Основы управления. – М., – 1995. – С. 29 (S'edin S.I. Basic management. – М., – 1995. – P. 29).
11. Туманов Г.А. Организация управления в сфере охраны общественного порядка. – М., – 1971. – С. 22 (Tumanov G.A. Organization of management in the sphere of protection of common order. – М., – 1971. – P. 22).

ҲУҚУҚИЙ ТАДҚИҚОТЛАР ЖУРНАЛИ

2-МАҲСУС СОН

ЖУРНАЛ ПРАВОВЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ
СПЕЦИАЛЬНЫЙ НОМЕР-2

JOURNAL OF LAW RESEARCH
SPECIAL ISSUE-2

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC The city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Phone: (+998-94) 404-0000

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадқиқот город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz
Тел: (+998-94) 404-0000